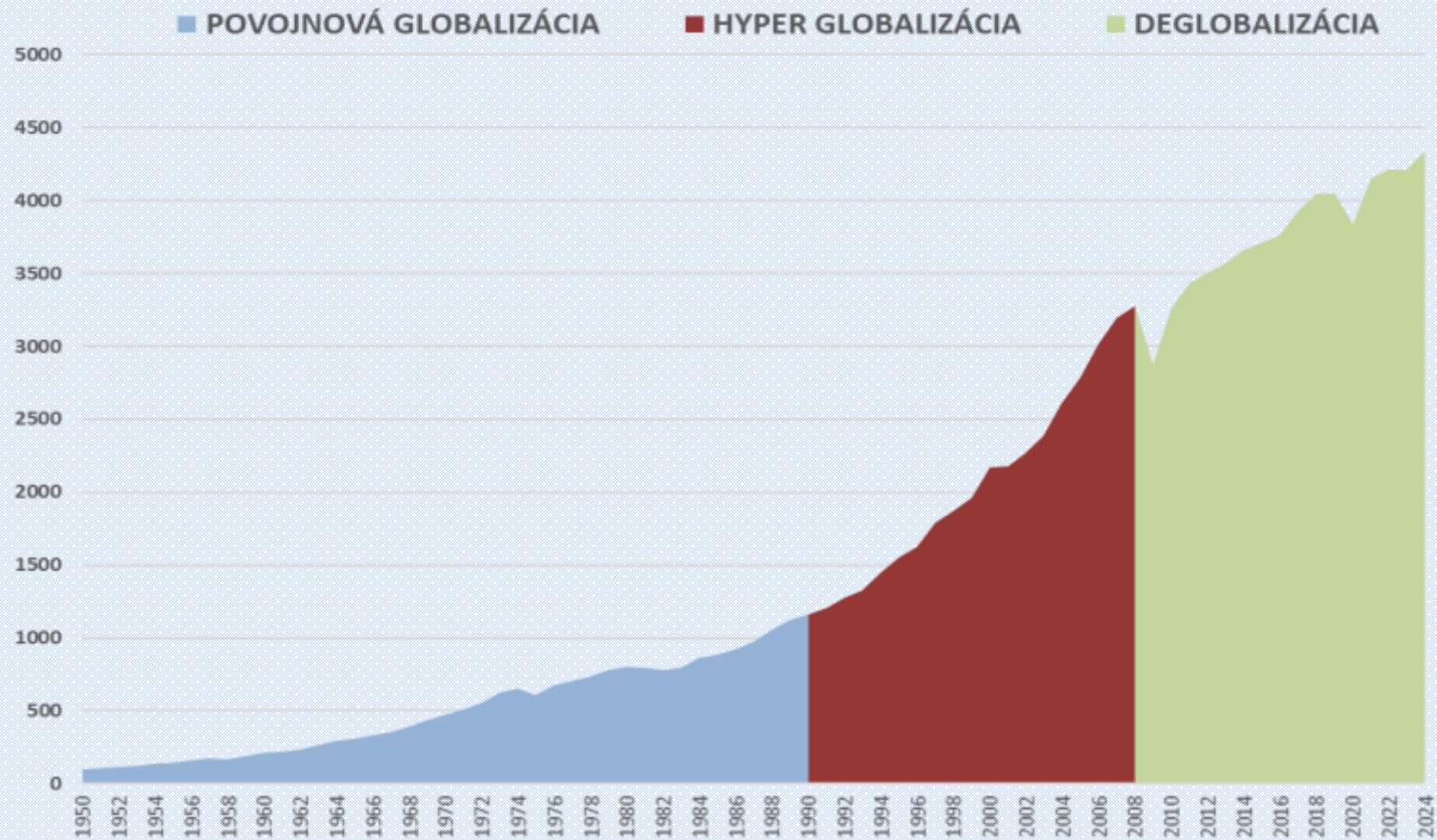

ZÁKLADNÉ MAKROEKONOMICKÉ RÁMCE VÝVOJA SLOVENSKEJ EKONOMIKY V ROKU 2026

Pavol Ochotnický
Miloš Hofreiter

OD GLOBALIZÁCIE K DEGLOBALIZÁCII V GLOBÁLNO M EKONOMICKOM PROSTREDÍ – NA POZADÍ INDEXU RASTU SVETOVÉHO OBCHODU

PRÍČINY A DÔSLEDKY DEGLOBALIZÁCIE – OD OFF SHORINGU PO COMPETITIVE FRIENDSHIPS?

PRÍČINY	HLAVNÉ DÔSLEDKY
<ul style="list-style-type: none"> • Slabá ochrana hraníc, migrácia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nejednotnosť názorov na príčiny a riešenie – utečenecká/nelegálna/ekonomická migrácia? Podobne v USA.
<ul style="list-style-type: none"> • Pandémia COVID-19 	<ul style="list-style-type: none"> • Zostrenie konkurencie krajín v záchrane obyvateľstva, v súťaži o dodávky a prepravu komponentov, surovín. • Prudký rozvoj digitálnych služieb a nových odvetví (dobiehanie ICT paradoxu produktivity).
<ul style="list-style-type: none"> • Vojnový konflikt na Ukrajine 	<ul style="list-style-type: none"> • Nekonsenzuálne videnie príčin a najmä riešenia medzi vrcholnými zástupcami severoatlantickej rady NATO, resp. politických špičiek EÚ a Číny. • Politicky motivované presmerovanie časti tokov energonosičov vo forme friendshoring, nearshoring a reshoring, snaha veľmocí o ovládnutie trhov – zdrojov a ťažby fosílnych palív, vzácnych hornín a ich tokov – vrátane sabotážnych aktivít medzi spriatelnenými krajinami. • Posilňovanie kapacít OZE – sčasti ako cesta k nezávislosti alebo iným regionálnym závislostiam (solárne panely, batérie, suroviny atd.). • Tlak na rast verejných vojenských výdavkov, rast verejného zadĺženia. obmedzovanie nevojenských výdavkov a stimulov.
<ul style="list-style-type: none"> • Parížska klimatická dohoda 	<ul style="list-style-type: none"> • Odlišné vnímanie rýchlosti a ciest dekarbonizácie (NDC – vnútroštátne určené príspevky) Číny, EÚ a USA.

HLAVNÉ DÔSLEDKY DEGLOBALIZÁCIE NA EURÓPU a SR

PRÍČINY	HLAVNÉ DÔSLEDKY
<ul style="list-style-type: none">• Slabá ochrana vonkajších hraníc, nelegálna migrácia	<ul style="list-style-type: none">• Jedna z príčin BREXIT-u a oslabenie vojenského a ekonomického vplyvu EÚ• Rast no-go zón najmä v európskych centrách.• Nejednotnosť názorov v EÚ – utečenecká/nelegálna/ekonomická migrácia. – a na spôsoby riešenia. Regulované prerozdeľovanie migrantov, žiadateľov o azyl, znášanie nákladov na vyhostenie.
<ul style="list-style-type: none">• Pandemická kríza	<ul style="list-style-type: none">• Silná a pružná reakcia EÚ na pandémiu v podobe nástrojov NextGenerationEU a národných plánov.• Prudký rozvoj digitálnych služieb a nových odvetví – vznik novej digitálnej závislosti EÚ od USA (Microsoft, META, Google, Starlink, AI atď.).
<ul style="list-style-type: none">• Vojnový konflikt na Ukrajine	<ul style="list-style-type: none">• Napriek konsenzuálnemu právnemu názoru nekonsenzuálne videnie príčin a najmä riešenia.• Tlak na rast verejných vojenských výdavkov krajín EÚ, zavedenie únikovej doložky Paktu stability a rastu, rast verejného zadlženia a obmedzovanie nevojenských stimulov.• Politicky motivované presmerovanie častí tokov energonosičov vo forme friendshoring, nearshoring a reshoring za cenu rastu cien energií, nákladov firiem a domácností v EÚ a za cenu poklesu ekonomického rastu a pri raste inflácie.• Obnova ťažby a výroba energie z fosílnych palív v niektorých krajinách EÚ.
<ul style="list-style-type: none">• Zelená dohoda EÚ	<ul style="list-style-type: none">• Oproti USA a Číne v EÚ kombinácia penalizácie a sankcií za emisie ako tlak na zavádzanie zelených technológií vo firmách, najmä v priemysle a doprave

AKO MERAŤ, HODNOTIŤ, POROVNÁVAŤ VÝKONNOSŤ A KONKURENCIESCHOPNOSŤ EKONOMÍK V PODMIENKACH DEGLOBALIZÁCIE KDE NIEKTORÉ ŠTÁTY SA CHOVAJÚ AKO FIRMY S REGULAČNOU A VOJENSKOU SILOU ŠTÁTU S PODPOROU SPOJENCOV ?

- **Úroveň HDP?**
- **HDP na obyvateľa?**
- **HDP v PPS na obyvateľa?**
- **Rast HDP?**
- **ACI alebo majetok (hnutel'ný aj nehnuteľný)?**
- **Hrubý národný dôchodok (GNI) na obyvateľa (v PPS alebo INT\$)?**
- **TFP?**
- **GTFP?**
- **Inovačná výkonnosť?**
- **Výška výdavkov na zbrojenie, prevaha moderných vojenských a komunikačných technológií a presadzovanie si ekonomických záujmov vojenskou silou?**

ČO JE KLÚČOVÉ PRE ZACHOVANIE SI KONKURENCIESCHOPNOSTI EKONOMÍK V SÚČASNOSTI

JE V PODMIENKACH DEGLOBALIZÁCIE OZAJSTNÝ ZDROJ KONKURENCIESCHOPNOSTI, VÝKONNOSTI KRAJÍN, PRELOMOVÝCH TECHNOLOGIÍ OKREM INOVÁCIÍ NAOZAJ ZEM A PRÍRODA, NA KTOREJ PEVNE STOJÍME, A JEJ REPRODUKČNÁ SILA?

Je to v porovnaní s prácou a kapitálom stále prístup, ťažba a cena nemobilných zdrojov, ako sú:

- **Ropa?**
- **Plyn?**
- **Vzácne kovy, minerály a horniny pre prevratné technológie pre zelenú transformáciu priemyslu a služieb – digitalizácia, AI, roboty, zelené technológie pre OZE apod.?**
- **Nekontaminovaná pôda?**
- **Lesy?**
- **Voda?**

AKO OBSTÁLA EKONOMIKA EÚ VO FÁZE DEGLOBALIZÁCIE ?

- **Neporovnateľne vyššie ceny energií v porovnaní s USA a Čínou.**
- **Rádové zaostávanie za USA a kľúčovými ázijskými ekonomikami vo výdavkoch na vedu a výskum.**
- **Odrhnutosť výsledkov európskych univerzít od potrieb firiem – len približne 1/3 patentov prechádza do komerčného využitia.**
- **Cesta EÚ k dekarbonizácii penalizáciou zaťažuje výrobcov.**
- **Podpora masívneho vývoja a implementácie cenovo dostupných zelených technológií cestou NextGeneration program a program Horizont sú oproti USA a Číne administratívne, časovo a implementačne náročnejšie.**
- **Vznik závislosti na digitálnych technológiách USA a na vzácnych horninách, komponentoch a zelených technológiách Číny.**
- **Príliš ambiciózne ciele znižujú a podkopávajú vcelku konsenzuálne akceptovanie princípov Zelenej dohody a volených lídrov EÚ.**
- **Obrovská byrokracia, silný až dogmatický environmentálny odpor časti obyvateľstva proti racionálnemu a šetrnému využívaniu domácich prírodných zdrojov bohatstva brzdí domáci rozvoj progresívnych zelených technológií vrátane OZE**

AKO OBSTÁLA EKONOMIKA SR ?

- **Pre SR platí najmä podobne, ako konštatujú a bijú na poplach predstavitelia Nemeckej priemyselnej a obchodnej komory (DIHK): „Domáce investície firiem ovplyvňujú štrukturálne krízy, vysoké náklady na energie, nadmerná byrokracia a náročná zelená transformácia.“**
- **SR prešla a prechádza transformáciou tranzitných tokov a dodávateľov zdrojov energií, čím stratila „rentu geografickej polohy“.**
- **Okrem dovozu najmä zdrojov energií došlo v SR aj k strate exportného teritória Ruska z dôvodu sankcií.**
- **Prebieha pomalá a zložitá štrukturálna reakcia poklesu časti exportných tokov firiem SR s výnimkou výrobcov zbraní.**
- **Ceny energií v SR pre firmy sú jedny z najvyšších v EÚ.**
- **Odtrhnutosť VaV a ich výsledkov od reálnych potrieb firiem je v SR vyššia ako v EÚ aj v dôsledku toho, že prideľovanie grantov EÚ (vrátane Plánu obnovy a odolnosti) pre firmy je skôr predmetom politického boja než konsenzuálnym hľadaním celej spoločnosti pri naštartovaní zeleného ekonomického rastu na báze inovácií.**

ČÍM SA SR MÔŽE EŠTE STÁLE POCHVÁLIŤ?

- **Napriek miernemu poklesu stále cenovo, kvalifikáciou a zručnosťami disponovaný ľudský kapitál.**
- **Relatívne nízka miera chudoby.**
- **Vysoký podiel vlastníctva bytov a domov, čoho následkom je odlišné výdavkové správanie a sklon k úsporám domácností v SR.**
- **Napriek spomaleniu stále kladný hospodársky rast pri poklese počtu obyvateľov. Vysoký počet „pendlerov“, pracujúcich v zahraničí (vrátane študentov) zvyšuje príjmy domácností.**
- **Absencia „no-go zones“ vo veľkých mestách a bezpečnosť.**

KONSOLIDÁCIA VEREJNÝCH FINANCIÍ, KONKURENCIESCHOPNOSŤ EKONOMIKY V ROKU 2026

- **Bez ohľadu na to, aký je konsolidačný plán, podstatné je, že sa javí pre Európsku komisiu a finančné trhy dôveryhodný.**
- **Tým, že ekonomika SR v podmienkach spomalenia ekonomického rastu a exportu „nevyrastie“ alebo „nevyinflačnie“ z verejného dlhu, konsolidácia v podmienkach obmedzenia verejných výdavkov a zvýšenia daní plus odvodov tlmí finančnú situáciu domácností a firiem.**
- **Konsolidácia tým tlmí konkurencieschopnosť firiem.**
- **Na druhej strane investície zo štrukturálnych fondov a zdroje Plánu obnovy a odolnosti dávajú obrovský priestor na impulzy prechodu na ekonomiky smerom k zelenému hospodárskemu rastu.**

A. CENY ENERGÍ AKO HLAVNÝ FAKTOR RASTU KONKURENCIESCHOPNOSTI A ZELENÉHO RASTU SR

- **Zníženie závislosti na dovoze fosílnych palív.**
- **Zvyšovaním podielu Obnoviteľných zdrojov energie (OZE) na výrobe elektrickej energie (často brzdené z dôvodu „kvázi“ ochrany zelenej ekonomiky a prírody).**
- **Zníženie poplatkov kapitálovo ovládaných distribučných nadnárodných sietí a podpora decentralizovaných zdrojov OZE.**
- **Prehodnotenie systému ECTS (Európskeho systému prenosu a zhromažďovania kreditov).**
- **Zrýchlenie schvaľovacích procesov stavieb (zníženie emisií novými budovami a skracovaním dopravného prepojenia).**
- **Vytvorenie spoločnej platformy v SR pre hľadanie ďalších ciest poklesu cien energií.**

B. INOVAČNÁ VÝKONNOSŤ AKO DRUHÝ FAKTOR

- Maximálne možné zvyšovanie výdavkov na výskum a vývoj.
- Prekonanie odtrhnutosti výsledkov výskumu a vývoja od reálnych potrieb firiem v SR – tvorbou platforiem.
- Zlepšiť flexibilitu grantových schém – zníženie dĺžky času od vypísania výzvy, fázy prípravy projektu, cez fázu schválenia financovania, cez fázu realizácie až po implementáciu firmami.
- Prehodnotiť, prečo pomaly každá grantová schéma (nielen) na podporu inovácií firiem v SR z európskych zdrojov bola ako celok vystavená snahám o plošné zrušenie z dôvodu pochybení pri hodnotení niektorých projektov.
- Najmä z dôvodu priameho a nepriameho vplyvu, konfliktov záujmu.
- Využívať vo firmách zdroje rizikového kapitálu alebo vlastné zdroje na zelené inovácie, posilniť, resp. revidovať super odpočet výdavkov na výskum a vývoj pri aplikácii progresívnych zelených technológií.
- Potreba nastavenia krajiny smerom k užšej kooperácii všetkých 5 zdrojov kapitálu (subsystémov) inovačného modelu – najmä politického.

ĎAKUJEME ZA POZORNOSŤ